

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 januari 1933.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS,
VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ekman, anför efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet och tillförordnade chefen för socialdepartementet:

Den 24 oktober 1919 utfärdades lag om arbetstiden å svenska fartyg (nr 663) att, i enlighet med riksdagens beslut, gälla till och med den 31 december 1923.

Historik.
1919 års sjö-
arbetstidslag.

Genom lagen den 29 juni 1923 (nr 290) angående fortsatt tillämpning av nyssnämnda lag erhöll densamma med några mindre väsentliga ändringar fortsatt giltighet till och med den 31 december 1926.

Sedan kommerskollegium anbefallts att verkställa utredning rörande verkningarna av berörda lagstiftning samt till Kungl. Maj:t avgivit utlåtande med förslag till sjöarbetstidslag m. m., vilket utlåtande åtföljts av åtskilliga bilagor, bland andra ett sammandrag av uttalanden av skilda sammanslutningar och personer rörande verkningarna av den då gällande sjöarbetstidslagen, föreslog Kungl. Maj:t genom proposition, nr 81, 1926 års riksdag att antaga propositionen bilagt förslag till lag om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslag). Kungl. Maj:ts förslag avsåg en definitiv reglering av sjöarbetstidslagstiftningen.

1926 års sjö-
arbetstidslag.

Andra lagutskottet, vilket behandlade propositionen, ansåg sig, under framhållande att ifrågavarande lagstiftningsområde under den gångna tiden visat sig vara i ovanligt hög grad svårt att bedöma samt att hänsynen till de internationella förhållandena å detta område innebure en maning att framgå med försiktighet, böra tillråda antagandet av en sjöarbetstidslagstiftning å ännu en försöksperiod, förslagsvis fyra år.

Med bifall till andra lagutskottets hemställan i nu nämnda hänseende och till vissa andra av utskottet gjorda förslag till mindre betydelsefulla ändringar av saklig innebörd antog riksdagen, skrivelsen nr 220, för sin del lag om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslag).

I enlighet härmed utfärdade Kungl. Maj:t den 13 juli 1926 (nr 398) lag om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslag) att gälla från och med den 1 januari 1927 till och med den 31 december 1930. Samtidigt ut-

färdades av Kungl. Maj:t förordning (nr 399) med närmare föreskrifter rörande tillämpningen av lagen med samma giltighetstid som denna.

1930 års lag
ang. fortsatt
giltighet av
1926 års sjö-
arbetstidslag.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt kommerskollegium att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med en i nämnda, 1926 års riksdags skrivelse begärd utredning rörande lämpligheten av ett i herr Lindleys motion, nr 250, i första kammaren vid samma års riksdag framfört spörsmål, avseende viss ändring av bestämmelserna i sjöarbetstidslagen, och med anledning av att 1926 års sjöarbetstidslag skulle upphöra att gälla med utgången av år 1930, upptogo kommerskollegium och socialstyrelsen till gemensam behandling frågan om lagens prolongering och avgåvo därutinnan — efter det samråd ägt rum med de av Kungl. Maj:t utsedda s. k. sjöarbetstidssakkunniga, om vilka förmäles i 4 § i tillämpningsförordningen — den 19 februari 1930 gemensamt utlåtande.

I detta utlåtande — beträffande vars närmare innehåll jag tillåter mig att hänvisa till den i propositionen nr 242 till 1930 års riksdag å sid. 7—9 och 10—12 intagna redogörelsen — framhöllo ämbetsverken, hurusom lagen, med hänsyn till åtskilliga framförda ändringsförslag, i stor utsträckning syntes tarva revision, vilken emellertid med nödvändighet förutsatte en särskild utredning. En sådan utredning kunde med visshet förutses komma att taga åtskillig tid i anspråk.

Vidare uttalade ämbetsverken i huvudsak följande:

Frågan om åstadkommande av en internationell reglering av sjöfolkets arbetstid genom antagande av en allmän konvention i ämnet hade upptagits av internationella arbetsorganisationen samt i oktober 1929 stått på dagordningen och behandlats vid internationella arbetskonferensens trettonde session (sjöfartssession) i Genève. Konferensen hade funnit det önskvärt att inhämta regeringarnas mening angående frågan om ämnets internationella reglering medelst ett konventionsförslag. Konferensen hade därjämte beslutat att underställa regeringarna ett stort antal i sammanhang med nämnda fråga stående spörsmål. Ett frågeformulär hade av internationella arbetsbyrån utsänts till vederbörande regeringar. Ämbetsverken, som anmodats avgiva utlåtande i ärendet, komme ock att föranstalta om särskild utredning rörande de skilda och mångskiftande spörsmål, som återfunnes i frågeformuläret, och denna utredning komme med nödvändighet att sträcka sig över sjöarbetstidslagstiftningens hela område. Ämbetsverken funne sig böra särskilt framhålla, att samtliga av förutnämnda sakkunniga framställda förslag till ändring i sjöarbetstidslagen sammanhängde med i frågeformuläret förekommande spörsmål.

I anslutning till vad ämbetsverken anfört därom, att omfattningen av nyssberörda ändringsförslag i och för sig nödvändiggjorde en vidlyftig utredning, funne ämbetsverken den lämpligaste åtgärden med avseende å sjöarbetstidslagen vara någon tids förlängning av den gällande lagen för beredande av tillfälle till verkställande av erforderlig utredning. Då emellertid samtliga med en revision av lagen förbundna spörsmål på det närmaste sammanhängde med den förestående internationella behandlingen av ämnet, borde längden av en dylik prolongering bestämmas så, att resultatet av internationella arbetskonferensens slutliga be-

slut kunde beaktas vid framläggande av förslag till revision av den svenska lagen.

När frågan ånyo skulle uppföras på internationella arbetskonferensens dagordning vore ännu icke definitivt bestämt. Emellertid torde man kunna antaga, att konferensens beslut skulle föreligga vid tiden för 1933 års riksdag.

Ämbetsverken tillstyrkte därför, att åt 1926 års sjöarbetstidslag, med viss ändring, varom ämbetsverken framlade förslag, förlänades fortsatt giltighet under en tid av ytterligare tre år.

I avseende å frågan, huruvida skäl kunde anses vara för handen för vidtagande av ändringar i lagen i samband med dess förlängning, anförde ämbetsverken i huvudsak:

Ämbetsverken hade icke ansett sig för det dåvarande böra ingå på en närmare prövning av de utav de sakkunniga väckta ändringsförslagen, vilka i likhet med tidigare uppkomna men ej slutgiltigt lösta frågor enligt ämbetsverkens mening borde behandlas i ett sammanhang vid den tillänkta revisionen. Ämbetsverken hade icke heller funnit skäl att framlägga resultatet av den utredning, som verkställdes i anledning av den omförmälda motionen av herr Lindley. Emellertid tillstyrkte ämbetsverken ändring av 9 § i lagen med hänsyn till viss praxis beträffande arbete vid fartygs ankomst till eller avgång från hamn, varå uppmärksamheten riktats efter tillkomsten av 1926 års lag och som finge anses innebära olägenhet av sådan beskaffenhet, att åtgärder för dess undanröjande borde vidtagas.

I proposition nr 242 till 1930 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga bilagt förslag till lag angående fortsatt giltighet till och med den 31 december 1933 av 1926 års sjöarbetstidslag. Detta lagförslag innefattade jämväl den av kommerskollegium och socialstyrelsen ifrågasatta ändringen.

På sätt av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över handelsärenden framgår, yttrade föredragande departementschefen vid anmälan av ärendet, att då frågan om en internationell reglering av sjöarbetstidsspörsmålet inom en så nära framtid kunde tänkas vinna sin lösning, till vilken givetvis den nationella lagstiftningen måste taga hänsyn, eller om en lösning icke komme till stånd, i varje fall erfarenheter och rön från det internationella arbetet kunde vara att beakta för vårt lagarbete å området, det icke torde vara ändamålsenligt att just då antaga en definitiv sjöarbetstidslag.

Andra lagutskottet, som till behandling förehade denna proposition jämte två i anledning av densamma väckta motioner, nämligen nr 319 i första kammaren av herr Möller m. fl. och nr 527 i andra kammaren av herr Hansson m. fl., hemställde om antagande av propositionen, därvid utskottet uttalade, bland annat, att utskottet icke kunnat underlåta att fästa stort avseende vid de skäl, som anförts till stöd för åtgärden att nu allenast förlänga den provisoriska lagstiftningen för ytterligare en treårsperiod.

Sedan berörda förslag av riksdagen under åberopande av andra lagutskottets utlåtande antagits (skrivelse nr 227), utfärdade Kungl. Maj:t den 13 juni 1930 lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 om arbetstiden å svenska fartyg. Enligt den nya lagen erhöll 1926 års lag, med ändrad lydelse av 9 § och slutbestämmelserna i lagen, fortsatt tillämpning till och med den 31 december 1933. Genom kungörelse den 7 november 1930 utsträcktes giltigheten av förordningen den 13 juli 1926 med närmare föreskrifter rörande tillämpningen av sjöarbetstidslagen under samma tid som lagen.

Uppdrag åt
kommers-
kollegium och
socialstyrelsen
att verkställa
viss utred-
ning.

Samtidigt med den nya lagens utfärdande uppdrog Kungl. Maj:t åt kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt att verkställa utredning rörande de erinringar och ändringsförslag, som framställtts eller under utredningens gång kunde komma att framställas i fråga om sjöarbetstidslagen, varvid jämväl borde tagas i övervägande de förslag, som innefattades i de förutnämnda motionerna vid 1930 års riksdag, ävensom att till Kungl. Maj:t inkomma med berörda utredning jämte det förslag, vartill densamma kunde föranleda.

Genom remiss den 13 januari 1933 har Kungl. Maj:t därefter anbefallt ämbetsverken att vid fullgörande av nyssnämnda uppdrag taga under övervägande en av Göteborgs 3:e maskinist- och eldarefackförening gjord framställning om reglering av arbetstiden för besättningen å bogserfartyg med en nettodräktighet under 20 ton.

I gemensamt utlåtande av den 25 januari 1933 hava *kommerskollegium och socialstyrelsen* till en början upptagit frågan om sjöarbetstidslagstiftningens fortsatta bestånd och i sådant avseende föreslagit provisorisk förlängning av 1926 års sjöarbetstidslag för ytterligare tre år. Som motivering för detta förslag hava ämbetsverken anfört följande:

Efter uppdragets emottagande igångsattes den anbefallda utredningen i anslutning till undersökningar, som av ämbetsverken redan tidigare igångsatts i anledning av förut framkomna förslag och yrkanden rörande sjöarbetstidslagen. Samråd med de av Kungl. Maj:t utsedda s. k. sjöarbetstidssakkunniga ägde härvid rum, och vissa av de sakkunniga inkommo senare med ytterligare förslag i ämnet. Dessa jämte övriga föreliggande frågor gjordes därefter i mars 1931 till föremål för preliminär beredning vid ett antal sammanträden med representanter för ämbetsverken. Vid denna tid utsändes från internationella arbetsbyrån i Genève en s. k. blå bok, innefattande förslag till konvention rörande sjöarbetstiden, som då antogs komma att under året behandlas av internationella arbetsorganisationen. I anledning härav verkställdes utredningar rörande konventionsförslagets innebörd för den svenska rederinäringens vidkommande. Med hänsyn till hela utredningens beroende av de internationella frågornas utveckling hade densamma skett i nära anslutning till det av den internationella arbetsorganisationen bedrivna arbetet på området. Så torde även varit avsett vid uppdragets lämnande.

Nämnda organisations verksamhet hade visserligen resulterat bland annat i ett preliminärt förslag till konvention om reglering av

arbetstiden. Organisationens fortsatta behandling av detta förslag blev emellertid uppskjuten. En beslutad expertkonferens, vid vilken bland andra Sverige skulle varit representerat, kom aldrig till stånd. I oktober 1931 beslöt arbetsbyråns styrelse, att ett åt sjöfartsfrågor uteslutande ägnat sammanträde av internationella arbetskonferensen skulle äga rum under år 1933, å vilket sammanträde det var avsett att upptaga konventionsförslaget till slutlig behandling. När nämnda styrelse i april 1932 fastställde organisationens budget för år 1933, upptogs emellertid icke något anslag i budgeten för berörda sammanträde. Vid sådant förhållande torde man knappast hava att räkna med konventionsförslagets återupptagande till behandling i Genève förrän tidigast under år 1934.

Det avbrott i det internationella arbetet, som sålunda ägt rum, hade givetvis återverkat på den av ämbetsverken igångsatta utredningen. Denna hade såsom redan berörts och i samförstånd med förutvarande chefen för handelsdepartementet varit nära anknuten till berörda arbete. Utredningens fullföljande hade för den skull måst uppskjutas i samma mån som det internationella arbetet, på det att vederbörlig hänsyn måtte kunna tagas till det resultat, vartill arbetsorganisationens åtgärder kunde leda. Under sådana förhållanden hade det ännu ej varit möjligt att slutföra utredningen.

Liksom vid avlåtandet av sin skrivelse den 19 februari 1930 ansåge ämbetsverken, att en revision av den svenska sjöarbetstidslagstiftningen borde ske såvitt möjligt med beaktande av det resultat, till vilket arbetet på åstadkommande av en internationell reglering av hithörande frågor kunde komma att leda. Det syntes ämbetsverken för den skull riktiga, att giltighetstiden för sjöarbetstidslagen ytterligare förlängdes åtminstone i avvaktan på vad som kunde ske på det internationella området under år 1934. Därest ett definitivt konventionsförslag då komme till stånd, torde det kunna beräknas bliva behandlat i riksdagen under år 1935. För att bereda tid till konventionsförslagets vederbörliga beaktande i svensk lagstiftning och till riksdagsbehandling av ett blivande lagförslag torde förlängningen av de nuvarande författningarnas giltighetstid böra omfatta jämväl år 1936.

Ämbetsverken hava därefter upptagit till behandling frågan, huruvida skäl kunde anses vara för handen för vidtagande av ändringar i lagen i samband med dess förlängning. I avseende härå hava ämbetsverken uttalat sig sålunda:

För den händelse att en förlängning av lagen komme till stånd, vilken förlängning liksom den år 1930 verkställda allenast skulle omfatta en tid av tre år, syntes det ämbetsverken icke skäl att nu ifrågasätta några ändringar i lagen. De mest påtalade sakliga bristerna hade ju vunnit visst beaktande vid 1930 års prolongering. Det i remissen av den 13 januari 1933 omhandlade yrkandet av Göteborgs 3:dje maskinist- och eldarefackförening hade i huvudsak samma syfte som motionen nr 370 i andra kammaren vid 1932 års riksdag, vilken motion icke föranledde någon riksdagens skrivelse. Förutom detta yrkande föreläge visserligen flera ändringsförslag, vilka framlagts i ovanberörda motioner vid 1930 års riksdag och vid frågans behandling hos ämbetsverken. De senare förslagen, som härledde sig från sinsemellan motsatta intressegrupper, ginge emellertid, såsom kunnat förväntas, i vitt skilda riktningar. Att nu, innan den

internationella situationen kunde närmare överblickas och den inom ämbetsverken pågående utredningen slutförts, vidtagna några författningsändringar på grundval av ifrågavarande yrkande och förslag torde i och för sig icke vara tillrådligt. Därtill komme i vissa fall, att ett förverkligande av de framställda önskemålen torde komma att belasta rederinäringen med ytterligare kostnader, vilka under rådande depressionstider kunde bliva nog så kännbara samt måhända föranleda ökad uppläggning av fartyg med åtföljande ytterligare arbetslöshet bland sjöfolket.

Då det i ämbetsverkens förevarande skrivelse ej vore fråga om några ändringar i sjöarbetstidslagen utan endast om dess förlängning i nu befintligt skick, hade ämbetsverken icke ansett erforderligt att rörande skrivelsens innehåll samråda med omförmälda sjöarbetstidssakkunniga.

*Departements-
chefen.*

Då riksdagen år 1930 fattade beslut om en provisorisk förlängning av gällande sjöarbetstidslag, skedde detta — såsom framgår av riksdagens skrivelse nr 227, jämförd med andra lagutskottets utlåtande i ärendet — under förutsättning att en i propositionen omnämnd utredning rörande de å ifrågavarande område framställda erinringarna och ändringsförslagen skyndsamt igångsattes, därvid jämväl de i de båda förutnämnda motionerna nr 319 och 527 innefattade förslagen skulle bliva föremål för övervägande. Av den av mig nu lämnade redogörelsen framgår, att Kungl. Maj:t samma år uppdrog åt kommerskollegium och socialstyrelsen att verkställa en sådan utredning samt till Kungl. Maj:t inkomma därmed jämte det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I sitt med anledning därav avgivna utlåtande hava ämbetsverken omtalat, att de efter uppdragets mottagande igångsatt den anbefallda utredningen men att densamma, med hänsyn till det av den internationella arbetsorganisationen bedrivna arbetet på området, icke kunnat slutföras utan kommit att vila i avvaktan på de resultat, vartill nämnda organisations beslut kunde föranleda.

Det är beklagligt, att denna fråga, som är av så utomordentligt stor betydelse för vår sjöfartsnäring och inom densamma anställda, icke, såsom man tydligen utgick från vid 1930 års riksdag, under den förlängda provisorietiden kunnat föras fram till ett sådant läge, att det nu vore möjligt att få till stånd en definitiv reglering av lagstiftningen å området. De erfarenheter, som vunnits under denna lagstiftnings giltighetstid, torde giva tillräckligt underlag för den revision, som vid en sådan reglering bör komma till stånd. Självklart har den internationella handläggningen av förevarande fråga det största intresse även ur svensk synpunkt. Den får emellertid icke vara ett hinder för vidtagandet snarast möjligt av de förändringar i den svenska lagstiftningen, som befinnas påkallade av redan vunna erfarenheter. Det är heller icke någon anledning befara, att en förbättrad sjöarbetstidslag skulle vålla några svårigheter för anslutning från svensk sida till en eventuell internationell konvention. Emellertid synes det mig icke lämpligt att framlägga förslag till en revision innan den med anledning av riksdagens skrivelse igångsatta utredningen slutförts. Denna utredning bör därför med det snaraste fullföljas.

I avvaktan på resultatet av utredningen, som jag förutsätter kunna slutföras så tidigt under innevarande år, att frågan efter erforderliga remisser och lagrådets hörande skall kunna föreläggas nästa riksdag, finner jag mig böra förorda, att åt den nu gällande sjöarbetstidslagen förlänas förlängd provisorisk giltighet till och med 1934 års utgång.

Departementschefen uppläser härefter ett i enlighet med förestående anförande avfattat *förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen)*, vilket förslag är bilagt detta protokoll, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:

Einar Engelstedt.

*Bilaga.***Förslag**

till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen).

Härigenom förordnas, att lagen den 13 juli 1926 om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen), vilken lag, med ändrad lydelse av 9 § och av slutbestämmelserna i lagen, enligt lagen den 13 juni 1930 (nr 218) gäller till och med den 31 december 1933, skall äga fortsatt giltighet efter sistnämnda dag till och med den 31 december 1934; dock att från och med den 1 januari 1934 slutbestämmelserna i lagen skola lyda sålunda:

Beträffande sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som avses i 21—24 §§, ävensom i fråga om domstol i tvistemål, som bör bedömas efter denna lag, skall vad i lagen är stadgat fortfarande att gälla även efter den 31 december 1934.

Eftergift, som med stöd av lagen den 24 oktober 1919 om arbetstiden å svenska fartyg beviljats utan begränsning till viss tid, skall, i den mån vederbörande myndighet ej annorlunda bestämmer, fortfarande tillsvi-dare äga giltighet.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 20 februari 1933.

Närvarande:

justitieråden ALEXANDERSON,
EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitierådet GREFBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 27 januari 1933, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen)*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av t. f. expeditionschefen Gösta Engzell.

Lagrådet lämnade förslaget utan annan erinran än att ny lydelse av slutbestämmelserna syntes lämpligen kunna ersättas med ett tillägg till förordnandet om lagens fortsatta giltighet, av innehåll motsvarande de föreslagna slutbestämmelsernas första stycke.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ekman, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet och tillförordnade chefen för socialdepartementet lagrådets den 20 februari 1933 avgivna utlåtande över det den 27 januari 1933 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen)*.

Efter redogörelse för utlåtandet hemställer departementschefen, att förslaget måtte, sedan detsamma jämkats i enlighet med lagrådets erinran, jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

N. Tolstoy.